

Innst. S. nr. 13

(1999-2000)

Innstilling fra sosialkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Karin Andersen og Signe Øye om endringer i folketrygdloven slik at økonomisk godtgjørelse for folkevalgte i politiske verv i kommuner og fylkeskommuner blir unntatt fra bestemmelsen om avkorting i pensjonen

Dokument nr. 8:50 (1998-1999)

Til Stortinget

Sammendrag

Det fremmes i dokumentet følgende forslag:

1. Stortinget ber Regjeringen snarest fremme forslag om endringer i folketrygdloven slik at økonomisk møtgodtgjørelse på inntil 1 G per år for folkevalgte i politiske verv i kommuner og fylkeskommuner, blir unntatt fra bestemmelsene om avkorting i trygden det første året.
2. Stortinget ber Regjeringen utrede konsekvensene med bortfall av 1-årsregelen for alle grupper som blir berørt av denne."

Som bakgrunn for forslaget viser forslagsstillerne til at ved behandlingen av Velferdsmeldinga ble friinntektsbeløpet for dem som mottar pensjon, hevet fra ½ G til 1 G, men at reglene er slik utformet at uførepensjonister først ett år etter at vedtak om trygd er fattet, kan tjene inntil 1 G uten avkorting.

Det vises videre til at uførhet ikke er forfallsgrunn for politisk folkevalgte, og at personer som blir valgt til folkevalgte verv det året de blir innvilget eller får endret sin trygd, blir trukket for møtgodtgjøring som om det var et vanlig lønnet arbeid og får avkortet sin trygd.

Det uttales at for personer med lave pensjoner vil avkorting i trygden pga. godtgjøring for politiske verv kunne få negative utslag for den personlige økonomien. Forslagsstillerne mener dette er urimelig fordi økonomiske godtgjøringene går uavkortet til andre folkevalgte uavhengig av deres personlige økonomi, slik at noen folkevalgte får økonomisk påskjønning for slike verv, mens andre får redusert sine inntekter.

Det vises til svarbrev av 2. februar 1999 fra sosialminister Meltveit Kleppa til stortingsrepresentant

Karin Andersen der sosialministeren uttaler at hun mener at det ikke er grunn til å særbehandle inntekt fra politisk virksomhet i forhold til annet inntektsgivende arbeid.

Forslagsstillerne anser at selv om reglene i dag er like for alle uførepensjonister, synes det rimelig at folkevalgte som er uføretrygdet, og som vil gjøre en innsats for demokratiet på linje med andre folkevalgte, får de samme godtgjøringene for det samme arbeidet.

Forslagsstillerne mener ut fra dette at begrensningen om at en ikke kan ha inntekt det første året etter at en blir uføretrygdet, må bortfalle for denne gruppen. Videre mener forslagsstillerne at staten bør oppfordre til å kombinere arbeid og trygd, og at Regjeringen derfor også bør utrede konsekvensene av ettårsregelen og om denne skal bortfalle for alle grupper.

Komiteens merknader

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Arnesen, Gravdahl, Hildeng, Kristoffersen, Skogholt og Øyangen, medlemmene fra Kristelig Folkeparti, Næss og Woie Duesund, medlemmene fra Høyre, Høegh og Sjøli, medlemmet fra Senterpartiet, Gløtvold, og medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, Saxi, vil peke på at dagens regler er problematiske for de personer med politiske verv som får uførepensjon i valgperioden eller blir valgt i løpet av det første året etter at de har fått uførepensjon.

Flertallet vil vise til at i samme situasjon kommer også personer som påtar seg tillitsverv i frivillige organisasjoner. Flertallet finner det riktig at godtgjøring for verv innen frivillige organisasjoner likestilles med politisk arbeid. Flertallet vil peke på at både frivil-

lig arbeid og politisk arbeid ofte foregår i fritiden, og godtgjøringen for dette kommer vanligvis i tillegg til inntekt fra annet arbeid. Flertallet viser til at godtgjøring i forbindelse med kommunale verv normalt er å betrakte som en godtgjøring som blant annet er ment å dekke utgifter et ombud har i forbindelse med sitt verv.

Flertallet vil understreke at det er viktig at et bredt lag av befolkningen deltar aktivt i politisk virksomhet og arbeid i frivillige organisasjoner. For å motvirke at enkelte uførepensjonister av økonomiske grunner ikke ønsker å påta seg politiske eller andre til-litsverv i frivillige organisasjoner, vil flertallet støtte forslaget om å gjøre unntak for politiske verv.

Flertallet har også merket seg at Regjeringen i sitt forslag til statsbudsjett for 2000 foreslår å lempe på friinntektsreglene for uføre med politiske eller andre til-litsverv i frivillige organisasjoner fra 1. januar 2000. Da disse endringene ikke krever lovendring, forutsetter flertallet at Regjeringen vil gjennomføre nødvendig regelendring innenfor eksisterende lovhjemmel, jf. folketrygdloven § 12-12 fjerde ledd. Flertallet foreslår på denne bakgrunn at forslag 1 i Dokument nr. 8:50 (1998-1999) vedlegges protokollen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil peke på at også personer som i en kortere eller lengre periode trenger sosialhjelp blir utsatt for avkorting i sine ytelser fra første krone de mottar som godtgjøring for folkevalgt arbeid. Disse medlemmer finner denne praksis urimelig. Møtegodtgjøring for folkevalgte verv skal gi folk fra alle lag og i ulike livssituasjoner mulighet til å delta i politisk arbeid og å kunne påta seg verv.

Disse medlemmer viser for øvrig til at kommunene til dels har ulik praksis med hensyn til hvilke merinntekter som brukes for avkorting ved beregningen av sosialhjelp til den enkelte. Sosialhjelpsmottakere kan således få ulik behandling i de forskjellige kommunene også hva gjelder folkevalgt godtgjøring. Disse medlemmer vil komme tilbake til disse forholdene i forbindelse med behandlingen av Utjammingsmeldinga.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet vil vise til at Utjammingsmeldingen er til behandling i Stortinget. Der vil en også gjennomgå sosialhjelpen med sikte på å innføre rettlidende normer for sosialstønad, for å skape større likhet og en mer rettferdig ordning.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til forslaget punkt 2, og mener for øvrig at det ville være av interesse å få en utredning om konsekvensene av et slikt tiltak for alle grupper uførepensjonister,

Flertallet fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen utrede konsekvensene med bortfall av 1-årsregelen for alle grupper som blir berørt av denne."

Når det gjelder forslag 2 i Dokument nr. 8:50 (1998-99), vil komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Høyre og Senterpartiet peke på at konsekvensen av å fjerne 1-årsregelen for alle grupper er at man innfører et generelt fribeløp på et grunnbeløp for alle som søker uførepensjon. Disse medlemmer vil vise til at ved vurdering av om en person fyller vilkårene for uførepensjon, er det et krav om at inntektsevnen skal være nedsatt med minst 50 prosent. Ved å gi et fribeløp på 1 G vil flere fylle vilkårene for uførepensjon, og alle som har en restinntektsevne, vil få en høyere uføregrad. Disse medlemmer vil vise til at en slik endring vil medføre betydelige merutgifter for folketrygden og resultere i en feilaktig fastsettelse av uføregrad og restinntektsevne. Disse medlemmer vil på denne bakgrunn ikke gå inn for forslag 2 i Dokument nr. 8:50 (1998-99).

Komiteen vil for øvrig vise til at Regjeringen i St.meld. nr. 50 (1998-99) Utjammingsmeldingen foreslår en forsøksordning med uføregrad på minst 30 prosent. Etter avslutningen av denne forsøksordningen vil Regjeringen evaluere de ulike tiltak som gjelder arbeid og trygd.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, ser det som ønskelig at muligheten til å kombinere uførepensjon med arbeidsinntekt økes. Flertallet er av den oppfatning at dette vil bidra til at flere får mulighet til å fortsette, i hvert fall deler av sin yrkeskarriere, uten å bli helt satt utenfor arbeidslivet og passivisert.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, lederen og Fladset, vil ikke akseptere at det skal gjøres forskjell på innsats i yrkeslivet og innsats som politisk aktiv. Dersom pensjonisten har mulighet til å gjøre en innsats, og ha en inntekt av dette, mener disse medlemmer det er rimelig at pensjonen blir avkortet tilsvarende, utover et minstebeløp tilsvarende 1 G. Det må etter disse medlemmers mening være riktig at den som har evne og mulighet til å skaffe seg en inntekt, skal gjøre det. Disse medlemmer anser det som en borgerplikt og et privilegium å delta i politisk virksomhet dersom ens helse, og situasjon for øvrig, tillater dette. Det må betraktes som en fordel at uførepensjonister kan delta i politikken, men disse medlemmer kan ikke se at inntekter fra slik virksomhet skal behandles annerledes enn inntekt av annet arbeid. For vanlige borgere er inn-

tekt fra politisk virksomhet skattepliktig og pensjons-givende og behandles i alle sammenhenger som vanlig inntekt. Disse medlemmer vil på denne bakgrunn ikke bidra til å forskjellsbehandle grupper av uføre på bakgrunn av arbeidsinntekt.

Disse medlemmer viser til at Regjeringen i sitt forslag til statsbudsjett for 2000 fremmer forslag om å lempe på friinntektsgrensen for uføre med politiske eller andre tillitsverv i frivillige organisasjoner fra 1. januar 2000. Disse medlemmer vil gå imot forslaget fra Regjeringen under behandlingen av budsjettet og vil også ved behandlingen av Dokument nr. 8:50 (1998-99) gå imot dette forslaget.

Når det gjelder forslag 2 i Dokument nr. 8:50 (1998-99), vil disse medlemmer støtte dette. Disse medlemmer ser allerede nå den uheldige konsekvens som kan oppstå ved at 1 G innføres som fribeløp umiddelbart ved inngangen til uførepensjon, og at det kan føre til at flere fyller vilkårene for uførepensjon. Disse medlemmer vil imidlertid peke på at det er mulig å holde fribeløpet utenfor beregningen inntil pensjonsgrunnlaget er klargjort. Det er etter disse medlemmers mening heller ikke vanskelig å redusere ventetiden på ett år til en kortere periode, og

disse medlemmer mener det vil være interessant å få en utredning om konsekvensene av et slikt tiltak for alle grupper av uførepensjonister.

Komiteens tilråding

Komiteen viser til dokumentet og det som står foran, og råer Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I.

Forslag 1 i Dokument nr. 8:50 (1998-1999) – forslag fra stortingsrepresentantene Karin Andersen og Signe Øye om endringer i folketrygdloven slik at økonomisk godtgjørelse for folkevalgte i politiske verv i kommuner og fylkeskommuner blir unntatt fra bestemmelsen om avkorting i pensjonen – vedlegges protokollen.

II.

Stortinget ber Regjeringen utrede konsekvensene med bortfall av 1-årsregelen for alle grupper som blir berørt av denne.

Oslo, i sosialkomiteen, den 2. november 1999

John I. Alvheim
leder

Åse Gunhild Woie Duesund
ordfører

Are Næss
sekretær